

R o z s u d e k

J m é n e m r e p u b l i k y

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jana Ryby a soudců JUDr. Ludmily Sandnerové a Mgr. Milana Taubera v právní věci žalobců: a) **ThDr. R. J.** (církevním jménem arcibiskup X.), bytem M., zast. Mgr. T. T., advokátem v P., b) **Mgr. T. T.**, advokát v P., vystupující jménem **Pravoslavné církve v českých zemích**, IČ 00445177, Praha 1, V Jámě 1236/6, proti žalovanému: **Ministerstvo kultury**, Praha 1, Maltézské nám. 471/1, o přezkum vyrozumění ministra kultury ze dne 2.5.2014 č.j. MK 21216/2014 OLP a rozhodnutí Ministerstva kultury ze dne 17.1.2014 č.j. MK 2727/2014 OC, t a k t o:

- I. Rozhodnutí ministra kultury ze dne 2.5.2014 č.j. MK 21216/2014 OLP, označené jako vyrozumění, se k žalobě žalobce a) ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.**
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci a) do rukou jeho zástupce náhradu nákladů řízení v částce 9 800,- Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.**
- III. Žaloba žalobce b) se odmítá.**
- IV. Žalobce b) a žalovaný nemají právo na náhradu nákladů řízení.**
- V. Žalobci b) se vrací z účtu soudu zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000,- Kč.**

O d ů v o d n ě n í

Žalobce a) se jako fyzická osoba domáhá domáhá přezkumu vyrozumění ministra kultury ze dne 2.5.2014 č.j. MK 21216/2014 OLP (dále „vyrozumění“), jež považuje za správní rozhodnutí a jímž ministr kultury reagoval na podání žalobce a) označené jako rozklad proti rozhodnutí Ministerstva kultury ze dne 17.1.2014 č.j. MK 2727/2014 OC (dále „rozhodnutí ministerstva“), jakož i přezkumu samotného rozhodnutí ministerstva, jímž byl zamítnut návrh na zápis žalobce a) jako statutárního orgánu Pravoslavné církve v českých zemích (dále „pravoslavná církev“). Žalovanému vytýká nesprávné posouzení otázky, zda žalobce a) může být statutárním orgánem pravoslavné církve a zda tímto orgánem je či může být ThDr. M. M. K., Th.D., správce pražské pravoslavné církve. Dále žalovanému vytýká nesprávné zjištění skutkového stavu a skutečnost, že žalovaný fakticky přenesl rozhodnutí o tom, kdo je či není statutárním orgánem pravoslavné církve na vnější subjekty. Žalovaný podle žalobce a) ignoroval všechna fakta svědčící ve prospěch zápisu jeho osoby a výmazu ThDr. K. a vykládal je tak, aby udržel ve funkci statutárního orgánu ThDr. K. Nezákonnost postupu žalovaného spatřuje rovněž v tom, že ministr posoudil rozhodnutí ministerstva jako pouhé vyrozumění, které není správním rozhodnutím, přestože v prvním stupni žalovaný rozhodoval ve správním řízení. Takový postup je podle žalobce a) nezákonný.

Žalobu podává žalobce a) jako fyzická osoba, která se brání tomu, že ji žalovaný nezaevidoval jako statutární orgán pravoslavné církve. Zároveň však jako arcibiskup olomoucko-brněnský s tím, že jedná jménem pravoslavné církve, zmocňuje advokáta, resp. žalobce b), k podání téže žaloby, který také žalobu v témže vyhotovení podal.

Žalovaný navrhl, aby soud žalobu odmítl, protože se podle jeho mínění nejde o úkon správního orgánu, kterým by se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují práva či povinnosti. Podle žalovaného se jedná o pouhý evidenční úkon ministerstva, který není rozhodnutím a který je proto vyloučen ze soudního přezkumu. Žalobce a) jako fyzická osoba není podle žalovaného osobou oprávněnou podávat jménem pravoslavné církve žalobu, protože není jejím statutárním orgánem a nebyl ani k podání žaloby zmocněn statutárním orgánem.

Rozhodnutím ministerstva, vydaným podle § 15 odst. 3 až 5 zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o církvích a náboženských společnostech“), byl zamítnut návrh na zápis žalobce a) jako statutárního orgánu pravoslavné církve s tím, že žalovaný považuje ThDr. K. jako správce Pražské pravoslavné eparchie za platně ustavený statutární orgán pravoslavné církve, a zároveň s poučením o možnosti podat proti rozhodnutí rozklad podle § 152 správního řádu.

V řízení o rozkladu ministr kultury dospěl k závěru, že o zamítnutí provedení evidenčního úkonu podle § 15 odst. 3 až 5 zákona o církvích a náboženských společnostech nelze vydat rozhodnutí, nýbrž je nutno ve smyslu § 155 odst. 3 správního řádu o zamítnutí provedení evidenčního úkonu písemně žadatele vyrozumět. Závěr, že rozhodnutí ministerstva napadené rozkladem není správním rozhodnutím, nýbrž písemným vyrozuměním, a že proti němu nelze podat rozklad, sdělil ministr žalobci a) vyrozuměním ze dne 2.5.2014. Zároveň uvedl, že podání označené jako rozklad odkládá.

Soud přezkoumal napadené vyrozumění včetně rozhodnutí ministerstva, a to v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s.ř.s.). Žalobu shledal ve vztahu k žalobci a) důvodnou. Při přezkoumávání zákonnosti a správnosti rozhodnutí soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s.ř.s.).

Soud věc přezkoumal a rozhodl přednostně ve vztahu k ostatnímu nápadu správních žalob, neboť pro takový výjimečný postup v tomto případě objektivně svědčí závažné důvody (§ 56 odst. 1 s.ř.s.). Ty soud spatřuje v tom, že předmětem přezkumu je zákonnost rozhodnutí, jež se týká evidence statutárního orgánu registrované církevní právnické osoby, a že odstranění zpochybnění toho, kdo je statutárním orgánem této církve, která je i jednou ze stran smlouvy s Českou republikou o vypořádání, které bylo uzavřeno podle zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů, je již samo o sobě závažným důvodem pro takový postup.

K výroku I.:

Pokud se žalobce a) domáhá soudní ochrany jako fyzická osoba proto, že nebyl zaevidován jako statutární orgán pravoslavné církve, není sporu o jeho aktivní legitimaci procesní (tedy o jeho způsobilosti být účastníkem řízení) ani o jeho aktivní legitimaci hmotné (věcné).

Podle § 15 odst. 3 zákona o církvích a náboženských společnostech nepodléhají registraci změny ve složení statutárního orgánu registrované církve a náboženské společnosti, statutárních orgánů svazů církví a náboženských společností ani změny osobních údajů členů statutárních orgánů. Tyto změny Ministerstvo kultury eviduje podle odstavce 5 cit. ustanovení.

Pokud jde o povahu správního aktu ministra kultury vydaného v řízení o podaném rozkladu a označeného jako vyrozumění, je podle ustálené judikatury (srov. usnesení Ústavního soudu ve věci sp. zn. IV. ÚS 233/02) „rozhodnutí“ označením technickým a úkon správního orgánu je nutno vždy posuzovat podle jeho obsahu, nikoli podle jeho formy, neboť i neformální přípis (bez odůvodnění či poučení o opravném prostředku) může být rozhodnutím v materiálním smyslu. Za správní rozhodnutí se považuje jakýkoli správní akt individuální povahy, vydaný orgánem veřejné moci z pozice jeho tzv. vertikálního postavení vůči žadateli. Vzhledem ke zmíněné konstantní interpretační praxi, jakož i vzhledem k základním zásadám činnosti správních orgánů (§ 2 a násl. správního řádu) a zejména předvídatelnosti ukončení řízení, které na úrovni první instance vedl ústřední orgán státní správy jako řízení správní, zakončené meritorním rozhodnutím, je i zde nutné považovat vyrozumění ministra za rozhodnutí v materiálním smyslu. Nadto v případě pochybnosti o přípustnosti či nepřípustnosti přezkumu je třeba se přiklánět ke kladnému řešení, tzn. k věcnému přezkumu žaloby a napadeného správního aktu jako správního rozhodnutí.

Jestliže se ministr kultury názorově shoduje se žalobcem a) na materiální a obsahové nicotnosti rozhodnutí ministerstva (správního orgánu prvního stupně) ve smyslu § 77 odst. 2 správního řádu (byť vyrozumění ministra o pojmu nicotnosti výslovně nemluví) a jestliže lze souhlasit s právním závěrem ministra o povaze evidenčního úkonu jako úkonu správního orgánu podle části čtvrté správního řádu, pak správní orgán prvního stupně měl namísto vydání formálního správního rozhodnutí postupovat podle § 155 odst. 3 správního řádu a uvědomit (vyrozumět) žadatele, že nelze provést evidenční úkon, a uvést mu důvod, pro který ho nelze provést. Nebude-li v uvedeném případě obranou proti takovému postupu žalovatelnost správního aktu jako „rozhodnutí“, neznamená to ještě vyloučení jakékoli právní, resp. soudní ochrany, a to i v oblasti správního soudnictví. V projednávaném případě ministerstvo (správní orgán prvního stupně) nepostupovalo cestou naznačenou posléze svým ministrem a správní rozhodnutí vydalo. Pro zajištění právní jistoty a předvídatelnosti správních aktů, která zřetelně vyplývá ze základních zásad činnosti správních orgánů a kterou bylo proto možno legitimně očekávat i v řízení o rozkladu podaném plně v souladu s procesním poučením žadatele, bylo na místě se řídit rozhodnutím rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu, uveřejněným pod č. 2837/2013 Sb. NSS, a místo „odložení rozkladu“ a neprocesního úkonu spočívajícího v prohlášení, že napadené rozhodnutí ministerstva není správním rozhodnutím, tedy úkonu, který nemá právoplatné účinky, zrušit takové rozhodnutí pro nicotnost a ministerstvu jako správnímu orgánu prvního stupně otevřít právní prostor pro učinění evidenčního správního úkonu vyrozuměním podle § 155 odst. 3 správního řádu v souladu s názorem vyloženým ve vyrozumění.

Soud si je vědom toho, že Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 18.6.2003 č.j. I. ÚS 146/03 hovoří o evidenčním úkonu jako deklaratorním právním aktu, avšak evidenční úkon takto interpretoval Ústavní soud v době před přijetím současného správního řádu z roku 2004, kdy právní úprava vymezená pro vydávání vyjádření, osvědčení a sdělení v legislativní podobě, jakou nyní zná část čtvrtá současného správního řádu, neexistovala.

Z výše uvedených důvodů se napadené vyrozumění ruší jako správní rozhodnutí pro vady řízení spočívající v podstatném porušení ustanovení o řízení před správním orgánem (§ 76 odst. 1 písm. c/ s.ř.s.). V souladu s citovaným ustanovením tak bylo rozhodnuto o věci bez nařízení jednání.

K výroku II.:

Výrok o nákladech řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst.1 s.ř.s., podle kterého má úspěšný žalobce právo na náhradu účelně vynaložených nákladů proti neúspěšnému žalovanému. Výše nákladů řízení představuje zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000,- Kč a náklady právního zastoupení za dva úkony právní pomoci (převzetí věci a podání žaloby) včetně tzv. paušální náhrady (§ 7, § 9, § 11 a § 13 vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Vzhledem k tomu, že zástupce žalobce a) neosvědčil podle § 14a vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, skutečnost, že by byl plátcem daně z přidané hodnoty, nemohla být přiznaná odměna navýšena o částku odpovídající této dani.

K výroku III.:

Pokud táž fyzická osoba, která již v tomto řízení vystupuje v procesním postavení žalobce a), udělí jménem právnické osoby (zde pravoslavné církve) procesní plnou moc advokátu, přestože v příslušném registru vedeném podle zákona (zde v rejstříku registrovaných církví a náboženských společností vedeném podle zákona o církvích a náboženských společnostech) není uvedena a evidována jako její statutární orgán, a pokud ani k udělení takové plné moci nebyla zmocněna takovou právnickou osobou, pak procesní úkon (podání žaloby) učiněný takto „zmocněným“ zástupcem není legitimním úkonem takové právnické osoby a jedná se o vlastní úkon takového advokáta jako osoby k tomu zjevně neoprávněné pro zcela zjevný nedostatek aktivní hmotné legitimace (srov. rozsudek uveřejněný pod č. 1043/2007 Sb. NSS). Ve vztahu k žalobci b) proto byla žaloba odmítnuta podle § 46 odst. 1 písm. c) s.ř.s.

K výroku IV.:

Žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li žaloba odmítnuta (§ 60 odst. 3 s.ř.s.). Na straně žalovaného je pak důvodem nepřiznání náhrady nákladů řízení i procesní neúspěch ve vztahu k žalobci a).

K výroku V.:

Vrácení soudního poplatku se opírá o ustanovení § 10 odst. 3 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve třech vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení

rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 30. září 2014

JUDr. Jan Ryba
předseda senátu